

**„BABEȘ-BOLYAI” UNIVERSITY
CLUJ NAPOCA
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL OF POPULATION STUDIES AND HISTORY OF
MINORITIES**

**READING IN WAR TIMES.
BOOKS AND WAYS TO READ FOR ROMANIANS
FROM THE AUSTRIAN-HUNGARIAN ARMY IN
THE YEARS OF THE GREAT WAR**

Ph.D. THESIS SUMMARY

Supervisor:

Conf. Univ. Dr. Ana Victoria Sima

Ph.D. candidate:

Florin Laurențiu Bucur

2022

Table of Contents

Introduction.....	6
Chapter 1. Ways of reading in the years of the Great War.....	22
1.1 The warring Nations fighters.....	22
1.1.1 The literacy statistics.....	22
1.1.2 The need and demand for reading materials.....	26
1.1.3 The suppliers, locations and type of publications submitted.....	32
1.1.4 The recreation places.....	43
1.1.5 The reading material used for propaganda.....	48
1.1.6 Hypostases of readers.....	59
1.1.7 The practical and psychological effects of reading.....	84
1.2 The Romanian fighters.....	96
1.2.1 Brief considerations regarding the Romanian soldiers from Bessarabia, Bucovina and the Kingdom of Romania.....	96
1.2.2 The Romanian soldiers from Transleithania. General argument.....	98
Chapter 2. What kind of publications were requested and by whom? Why did the soldiers need to read?.....	102
2.1 The level of primary education of the troops.....	106
2.2 The requests for ABCs.....	108
2.3 The requests for "reading" or "books": a semantics of war.....	111
2.4 The requests for religious readings.....	126
2.5 The requests for periodical printings.....	149
2.6 The requests for books of various topics.....	162
Chapter 3. The offer and the recommendation of publications.....	179
3.1 The offer of publications addressed to the general public.....	179
3.2 The reading recommendations for soldiers.....	183
3.3 The problem of forbidden works in the context of the shortcomings of canonical religious literature.....	191
Chapter 4. The suppliers, locations and type of publications sent to soldiers.....	199
4.1 The ASTRA.....	199

4.2 The Romanian Church.....	237
4.2.1 The Orthodox Church.....	238
4.2.2 The Greek Catholic Church.....	250
4.2.3 The military priests. A few considerations.....	258
4.3 The administrations of periodical printings.....	261
4.4 The cultural and charitable societies.....	271
4.5 The other public or private initiatives.....	278
4.6 The reading special places.....	289
Chapter 5. The reading material used for propaganda.....	294
5.1 The pro-monarchist attitude encouragement.....	294
5.2 The censorship.....	308
5.3 The nationalist and anti-conflictual attitudes.....	313
Chapter 6. Hypostases of readers. The practical and psychological effects of reading.....	322
6.1 The education.....	328
6.2 The religious literature.....	338
6.3 The periodical printings.....	343
6.4 The books of various topics.....	353
Conclusion.....	360
Appendices.....	388
Bibliography.....	456

Keywords

Great War, fighters, literacy, reading materials, ABCs, newspapers, calendars, prayer books, popular brochures, ASTRA, Romanian Church, newsrooms, military priests, Vienna Charity Committee, Romanian Women's Reunions, need, demand, flow, benefits, front, hospitals, captivity, propaganda, censorship.

Summary

Our current research focuses exclusively on front reading in Romanian Transleithania soldiers fighting in the Austro-Hungarian army during the First World War. We refer primarily to books and popular literature works, letters, military orders and appeals, newspapers, calendars, and the list goes on by typology and conjuncture, the motivations behind such initiatives, and the results obtained in the individual and collective mentality of the troops. We want to bring to the readers the image of war from the cultural perspective of the "read letter", through a degree of novelty and completion of a broader understanding of the realities of the front, both from a historical and cultural and socio-psychological perspective. For this reason, we have proposed a different approach from what has been done so far, at least in Romanian historiography. By separating the information from each source, we will add the main directions approached so far, the book flow and the main suppliers, and others regarding the literacy levels of the soldiers and the efforts made for the training in primary education of the illiterate ones, the motivations that were behind the request for reading, the main categories of applicants and the types of publications required. We will also pay attention to the way in which the Romanian publishing market was prepared to deal with the massive book requests for soldiers, but also on the main recommendations from the specialists of the time. Last but not least, using the testimonies of the combatants, we will try to surprise them in various ways as readers, to find out their reading preferences and what psychological and practical effects this activity has produced. We thus aim for an analysis carried out in the most innovative way possible, which will capitalize on unique information from a wide range of historical sources.

As a general way of working, we set out to start from a few research questions, the answers to which should be the essence of the analyzed topic. On the structure followed later and for the Romanian soldiers, we did intend to find out what was the general framework of the topic for combatants of other nationalities? Regarding the Transylvanian and Banat soldiers, we wanted, first of all, to outline an answer to the question what was their degree of literacy? Then why did they need to read, what kind of publications were requested, and by whom? What was the offer of Romanian books and periodicals at that time and which of them were considered suitable for soldiers? How prepared was the Romanian society to respond with the main typology of books

requested from fronts and hospitals? Who responded to the requests, with what kind of publications, and where were they sent? What was the role of publications in the propaganda "war"? What, how and where did soldiers read? What were the practical and psychological results of the reading?

In order to identify the sources that would help us in our research, we tried, from a geographical point of view, to cover the entire territorial area which could, through the places where it is kept today, prove to be relevant for the studied topic: the current Transylvania and Banat area, from Satu Mare to Caransebeş and from Arad to Braşov. In each place in this area we took into account the national archives of Romania, through its county services, and, as the case may be, the church archives, as well as the county and city libraries and museums. Outside this space, the cities of Vienna, Piteşti and Bucharest have entered the list of destinations, with specific research points.

From the point of view of bibliographic and documentary material, for the first part of the research, dedicated to the fighters of other nations, we resorted to the vast panoply of published sources, specialized works, memoirs, biographies and emblematic novels, because we sought to cover as many of the nations participating in the conflict. Starting with rich recommendations and help in obtaining books from school mentors, we wanted to find out how foreign specialists approached the issue of reading to their soldiers, what sources they used and what aspects were considered worth mentioning after undertaken research. From the memoirs we expected answers that would help us to outline the motivations for reading, the typologies of favorite publications and the benefits registered as a result of this activity. Last but not least, we aimed to draw a more accurate comparison, on the researched subject, between the Romanian soldiers and those belonging to the other nations.

Regarding the material concerning the Transylvanian and Banat fighters, in a first stage we focused our attention on the coverage of a wide category of titles of Romanian periodical printings, published on the territory of the monarchy or in prison, as a source of reading material for soldiers, as well as starting points for other directions of research. The vast majority of newsrooms contributed, partly free of charge or with the help of civilian donations, to the daily dispatch of thousands of copies for front and hospital soldiers. The editorial content included the publication of letters, attitudes towards the lack of reading material for the troops, but also the publication of announcements regarding new editorials, book recommendations for fighters,

donations and collections in money or books from various charity societies or private individuals. This last aspect opened the way for us to follow directions, to other archival sources that would highlight the charitable activities registered in favor of a reading fund for military units. The sources found in the repositories of the University Library of Cluj, of the Library of the Romanian Academy in Bucharest, but also of the complete collections from the ASTRA Sibiu Museum, the Lugoj City Museum or the Caransebeș Episcopate Library were very helpful.

Another source that we considered necessary for our research were the memorial works. We wanted from the daily war notes and diaries, leaving aside the possible small inaccuracies of a temporal or geographical nature, to have access to the most intimate feelings and thoughts of the soldiers. Because, beyond the pragmatic approach to what was requested and sent, we were also interested in finding out what was read, as well as the motivations behind such activities and the results that were achieved. In addition to the volumes already published and in library repositories or online, other unedited manuscripts were provided to us by the documentary resources of the archives in Sibiu and Bistrița-Năsăud or at the County Museum in Deva.

For their precious historical value, we also have chosen as research materials the archival sources. First of all, we turned our attention to those found in the Sibiu County Service of the National Archives regarding the continuation of Astra's cultural activity, directed during the war, especially towards the enlisted Romanian fighters. The Transylvanian Association's documents were an important resource for drawing the main guidelines for requests and book flow to soldiers, especially through an impressive number of popular literature works. Because we had already found out from the press the soldiers' expectations for religious books, on the same principle we appealed to the church's archival resources, either in the state warehouses in Alba Iulia and Cluj Napoca, or in the private ones in Caransebeș, Arad, Lugoj and Sibiu. In addition to these two main directions, we searched for relevant information in the other public or private archives. We found an original diary at the „First Romanian School” of Brașov Museum Archive and from the "Casa Mureșenilor" Museum Archive and the County Library in Brașov we completed the series of letters from or directed to Andrei Mureșianu. The funds of the "Albina Bank" and of the "Astra's Civil School for Girls" from Sibiu, or the collection of letters from the "Iuliu Hossu" fund from the Cluj state archive were included in the typical important primary sources in which we searched for information for structuring the chapters related to the demand and the flow of reading to the soldiers. It is worth mentioning here the "General Radu Rosetti" Center for Studies and

Preservation of the Historical Military Archives of Pitești, where we sought information to configure possible cultural activities of Romanian prisoners on the Eastern Front.

We also tried to outline some aspects of the studied topic regarding the Roman soldiers from outside the Carpathian space, using the few archival sources, memorialistic and press articles, to which we added some of the great Romanian novels of the time whose subject was the Great War.

From a structural point of view, the thesis is articulated in six chapters that try to answer the above questions.

We have consecrated the first chapter to reading modalities to combatants of other nationalities. We tried to analyze their cultural activity as well as the structure we thought to use in the case of Romanian soldiers: the situation of literacy, the need and demand for reading, the flow and typology of published publications, the role of books and periodicals printings in propaganda activities, what and where read the soldiers and what were the benefits thus obtained. Towards the end of this first part, we introduced some brief considerations regarding the requests and book flow to the Romanian soldiers from Bucovina, Bessarabia or combatants among the Romanian army, but also a starting point for the Transylvanian and Banat fighters.

Starting the second chapter, we focused exclusively on the Romanian fighters from Transleithania. We tried to find out what their literacy rate was among the other combatant nationalities in the Austro-Hungarian army, what were the motivations behind the reading requests, what types of publications were requested and by whom, intermediaries or soldiers through requests direct.

We dedicated the next part of our research to the book offer addressed to the general public by the Romanian publishing and printing houses, and we made a stop on the specific recommendations of publications for soldiers. We concluded Chapter Three with an overview of the main problems facing the Romanian Church in its attempt to respond to the massive demands for religious books from the front and hospitals.

Chapter four examined the activities of the main reading material providers for soldiers, the places where it was sent and the typologies shipped out. We started our analyze with ASTRA, the main supplier of popular brochures, and we continued with the contribution of the Romanian, Orthodox and Greek Catholic Church, as the most important exponent of religious publications. We did not leave aside the contributions from the personal funds of the Romanian military priesthood and the important services brought to the account of a reading fund for soldiers by the

administrations of the Romanian newspapers, the societies and cultural-charitable reunions or other public or private initiatives. Also in this chapter we have included some considerations related to the reading spaces specially designed for soldiers in some recreation centers.

We tried to capture the use of printed material as a propaganda tool in Chapter Five. The main vector for transmitting the messages of the state authorities was represented by the press of the time, which included, in the pages of the periodicals printings, appeals calling for pro-monarchical attitudes, transmitted both by the Romanian Church and by the main political and military factors. We did not omit the newspapers specially designed for soldiers, intended, through printed information, to keep the morale of the troops high, to relax and instruct them. On the other hand, there were publications meant to convey nationalist and anti-conflictual messages, their typology and role, which we also tried to outline in the last subchapter of this part.

We have no doubt that, given the lack and continuous demand for Romanian reading from the front and hospitals, the reading resources sent to the soldiers were appreciated and used by them according to the needs that determined the massive volume of requests. We hope to have succeeded in Chapter Six in capturing the Romanian soldiers, first of all, in the guise of apprentices of the letters of the alphabet or consecrated readers of periodicals, religious books or other texts with various subjects. We have endeavored to highlight the benefits of those who have learned a little knowledge of the alphabet, those who have continued their schooling, those who have taken military training, or those who have learned foreign languages. At the same time, we tried to identify the effects of the periodicals on those who read them to be informed, of the prayer books on those seeking reconciliation with God, and of the other books, with a diversified content, for those who wanted a mental break from the horrors of war.

Bibliography

Unpublished sources

Archives

The Orthodox Archiepiscopate of Sibiu Archive: *Church I, III-V* Fund (Files and Exhibit protocols for the years 1914-1918).

The Greek-Catholic Episcopate of Lugoj Archive: *Various Documents* Fund (Files and Exhibit protocols for the years 1914-1918).

The Orthodox Episcopate of Arad Archive: *Church II* Fund (Files and Exhibit protocols for the years 1914-1918).

The Orthodox Episcopate of Caransebeș Archive: *Church III* Fund (Files and Exhibit protocols for the years 1914-1918).

The „First Romanian School” of Brașov Museum Archive:

-*Pompiliu Nistor* Fund (Files for the years 1914-1915 and undated pictures).

-*Valeriu Braniște* Fund (*Virgilia Branisce - Memoirs from the First World War, ms.*).

The Alba County Service of the National Archives:

-*Greek-Catholic Metropolitan Church of Blaj* Fund (Files, Exhibit protocols and Alphabetical indexes for the years 1914-1918).

-*ASTRA-Sebeș* Fund (Files, 1918).

The Bistrița-Năsăud County Service of the National Archives: *Romanian Orthodox Archpriestship of Bistrita* Fund (Files, 1914).

The Brașov County Service of the National Archives: *Documents of the library "ASTRA" Brașov (1435-1976) mss.* (Files, 1918-1919).

The Caraș-Severin County Service of the National Archives: *Orthodox Episcopate of Caransebeș* Fund (Files, 1915).

The Cluj County Service of the National Archives:

-*Greek-Catholic Episcopate of Cluj-Gherla* Fund (Files, Exhibit protocols, Consistorial and Capitular protocols for the years 1914-1918; Minutes of the meetings of „Alexi-Șincai” society, 1914-1918); *Iuliu Hossu* Fund (Files, 1915-1916).

- *Valeriu Braniște* Fund (Files, 1917).

- *Elie Dăianu* Fund (Files, 1914).

The Hunedoara County Service of the National Archives: *Greek-Catholic Vicariate of Hațeg* Fund (Files 1915, 1917-1918).

The Sibiu County Service of the National Archives:

-*ASTRA* Fund (Files, Exhibit protocols and Alphabetical indexes for the years 1914-1918).

-*Fascicular Files* Fund (*Daily diaries of Nicolae Avram, vol. I-III, mss.*).

- „Albina” Bank Fund (Minutes records, 1915-1919).
- ASTRA's Girls Civil School Fund (Files, 1918).
- Petru Borteaș, *Memories 1915-1919*”, vol. IX, Sibiu, 1971, ms.

The "General Radu Rosetti" Center for Studies and Preservation of Historical Military Archives of Pitesti: *Military Unit of Romanian, Transylvanian and Bucovina Volunteers* Fund (Files, 1918-1919).

Libraries and museums

"George Barițiu" County Library of Brașov, Special collectons: *Aurel Andrei Mureșianu, mss.* Fund (Letters and Postcards from / for Aurel A. Mureșianu, 1915-1917).

“Casa Mureșenilor” Museum of Brașov: Fond *Aurel A. Mureșianu-scrisori* Fund (Letters and Postcards from / for Aurel A. Mureșianu, 1914-1917).

Museum of Dacian and Roman Civilization of Deva: Ioan Cherecheș, *Impressions of childhood and war*, vol. I-II, inv. 42907, 1978, mss.

Periodical printings

Adevărul, 1914.

Adevărul, 1917-1918.

Alba-Iulia, 1918.

Almanahul parohiei române ortodoxe din Viena, 1986.

Amicul Poporului, 1915, 1917, 1919.

Analele Fundatiunii Gozsdu, 1916.

Analele fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria, 1915.

Anuarul Băncilor Române, 1919-1920.

Anuarul Institutelor diecezane gr.ort. române din Caransebeș, 1917-1919.

Anuarul Institutului pedagogic-teologic ortodox român din Arad, 1914-1918.

Anuarul Reuniunii femeilor române din Beiuș și jur, 1918-1920.

Anuarul Reuniunii femeilor române din Sibiu 1914-1918.

Anuarul școalei civile de fete din Sibiu, 1916-1918.

Anuarul școalei populare-române greco-orientale din Rășinari, 1914-1916.

Biserica și Școala, 1914-1918.

Buna vestire pentru toți, 1918.

Calea Vieții, 1916-1918.

Calendarul pe anul (comun) dela C(h)ristos, 1915-1918.

Calendarul Asociațiunii, 1912, 1914-1919, 1924, 1933, 1942.

Calendarul ilustrat al poporului, 1916.

Calendarul ostașului pe anul dela Hristos 1917.

Calendarul Partidului Național Român din Ungaria și Transilvania, 1917.

Calendarul pe anul dela Hristos 1917-1918.

Calendarul săteanului, 1918.
Carte pentru toți, 1917.
Cartea soldatului (calendar), 1916.
Călindarul dela Cluj pe anul visect 1916.
Călindariul nostru, 1918.
Clujul, 1918.
Convorbiri științifice, 1917.
Cosânzeana, 1914.
Cucu, 1917.
Cultura Creștină, 1914-1918.
Cuvântul Adevărului, 1915-1916.
Deșteptarea, 1916-1917.
Drapelul, 1914-1918.
Foaia Diecezană, 1914-1918.
Foaia Ilustrată, 1915-1916.
Foaia Interesantă, 1914.
Foaia oficioasă a Diecesei Lugoșului, 1914-1917.
Foaia Orăviții, 1914.
Foaia Poporului, 1914-1916.
Foaia Poporului Român, 1914-1917.
Gazeta Oficială, 1918-1921.
Gazeta pentru câmp, 1916.
Gazeta Poporului, 1918.
Gazeta Transilvaniei, 1914-1916.
Gazeta Voluntarilor, 1923.
Glasul vremii, 1918.
Libertatea, 1914-1915.
Lumina, 1918.
Olteanul, 1914-1916.
Opinca, 1918.
Pagini literare, 1916.
Plugarul Român, 1914-1916, 1918.
Poznașul, 1915-1917.
Raportul al LIII-lea al despre gimnaziul superior fundațional din Naszód-Năsăud, 1915-16.
Raportul general al Comitetului Reuniunii Femeilor Române din Brașov, 1914-15, 1916-1919.
Razele Aurorei, 1916.
Revista Economică, 1918.
Revista preoților, 1915.
Revista Teologică, 1915-1916.
România Mare, 1917.

Românul, 1914-1916, 1918.
Săptămâna Războiului, 1915.
Șematismul bisericeii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, 1916.
Telegraful Român, 1914-1918.
Timpul Nou, 1918.
Analele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român/Transilvania, 1907-1920, 1936.
Tribuna Bihorului, 1918.
Țara noastră, 1908-1909.
Unirea, 1914-1918.

Printed sources

Correspondence

BRANIȘTE, Valeriu, *Corespondența 1911-1918*, vol. IV, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2001.
DUNĂREANU, Elena, *Publiciști ardeleni către Horia Petra Petrescu*, Biblioteca „ASTRA” Sibiu, 1976.
JARNÍK, Jan Urban, *Corespondență*, vol. I, Ed. Minerva, București, 1980.
JARNÍK, Jan Urban, *Corespondență*, vol. II, Ed. Minerva, București, 1983.
JARNÍK, Jan Urban, Zavoral, Jan Method, Jarník, Hertvík, Hušková-Flajšhansová, Jindra, *Vorbiri și scrisori către ardeleni*, Saeculum I.O., București, 2005.
GOMBOȘ, Constantin, *Nicolea Munthiu, ofițer de naționalitate română din armata austro-ungară. Scrisori din Galiția 1914-1917*, Ed. Marineasa, Timișoara, 2007.
ONOFREIU, Adrian, Vlașin, Cornelia, *Războiul din spatele tranșeelor. Contribuții documentare referitoare la județul Bistrita-Năsăud*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2017.
REBREANU, Ilderim, *Scrisori în umbra ștreangului-Emil Rebreanu*, Editura 100+1 Gramar, București, 2002.
SPITZER, Leo, *Lettere di prigionieri di guerra italiani, 1915-1918*, trad. Renato Solmi, il Saggiatore, Milano, 2016.

Encyclopedias, photo albums, dictionaries, statistics

ASTORRI, Antonella, *Istoria ilustrată a primului război mondial*, trad. Ilieș Câmpeanu, Enciclopedia RAO, București, 2005.
CÂRJA, Ion, Vaida, Dan Lucian, Mádly, Loránd L., Prahase, Dan, *Un ardelean în Marele Război: Albert Porkoláb (1880-1920)*, Ed. Argonaut&Mega, Cluj Napoca, 2016.
JUNG, Peter, Pavlovic, Darko, *The Austro-Hungarian Forces in World War I (1).1914-1916*, Osprey Publishing, Botley, 2003.

MANUILĂ, Sabin, Georgescu, D.C., *Populația României*, Ed. Institutului Central de Statistică, București, 1938.

MOLDOVAN, Silvestru, Togan, Nicolae, *Dicționarul numirilor de localități cu populație română din Transilvania, Banat, Crișana și Maramurăș*, ed. a II-a, Ed. „Asociațiunii”, Sibiu, 1919.

ONOFREIU, Adrian, Vlașin, Cornelia, *Chipuri din Marele Război. Viața în imagini a combatanților din Bistrița-Năsăud*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2018.

PENDERGAST, Tom, Pendergast, Sara, *World War I: Almanac*, Gale Group, Aurora, IL, 2002.

ROTARIU, Traian-Ioan, Semeniuc, Maria, Elemér, Mezei, *Recensământul din 1910. Transilvania*, Editura Staff, București, 1999.

RUMPLER, Helmuth, Schmied-Kowarzik, Anatol, *Die Habsburgermonarchie 1848-1918, Band XI, Die Habsburgermonarchie und Der Erste Weltkrieg. Teilband, Weltkriegsstatistik Österreich-Ungarn 1914-1918*, Administrative Bibliothek des Bundes - ÖstA, Wien, 2013.

STRACHAN, Hew, *The Oxford Illustrated History of the First World War*, Oxford University Press, Oxford/New York, 1998.

Memoirs, diaries, notes

BARRON NORRIS, Marjorie, *Medicine and Duty. The World War I Memoir of Dr. Harold McGill's Service as Medical Officer with the 31st Battalion, C.E.F.*, University of Calgary Press, Calgary, 2007.

BĂRAN, Coriolan, *Reprivire asupra vieții. Memorii*, Ed. Universității „V. Goldiș”, Arad, 2009.

BLAGA, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, Ed. Humanitas, București, 2018.

BOCU, Sever, *Drumuri și răscruci*, vol. I, Tipografia Românească, Timișoara, 1939.

BRÂNZEU, Nicolae, *Memoriile unui preot bătrân*, Ed. Fundația Triade, Timișoara, 2016.

BUFNEA, Elie, *Cruciați, Tirani și Bandiți, vol I: În Rusia Sovietelor*, Ed. Marist, Baia Mare, 2008.

CIOROGARIU, Roman R., *Zile trăite*, Tipografia diecezană, Oradea, 1926.

CIUMBRUDEAN, Dumitru, *Jurnal de front 1914-1918*, Ed. Politică, București, 1969.

CLOPOȚEL, Ion, *Amintiri și portrete*, Ed. Facla, Timișoara, 1973.

CLOPOȚEL, Ion, *Însemnări pe răboj*, Ed. Tipografiei și Librăriei diecezane, Arad, 1916.

COETZEE, Frans, Shevin-Coetzee, Marilyn, *Commitment and Sacrifice. Personal Diaries of the Great War*, Oxford University Press, Oxford/New York, 2015.

CURTA, Virgil, *Growing with the War. A Romanian Volunteer on the Austrian-Italian Front, 1915-1917*, translated by Botond Balogh and Florin Curta, Argonaut Publishing House, Cluj Napoca, 2006.

CZIRA, Arpad, *Călătorie în jurul lumii 1914-1916*, trad. din limba maghiara de Turucko Sandor, Ed. Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2007.

DAN, Mihai, *Istoria ce am petrecut în crâncenul război*, Ed. Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2008.

DĂIANU, Elie, *Însemnări din închisoare și exil (1917-1918)*, vol. I, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2002.

DEACU, Horațiu C., *Ziarul unui erou*, Tipografia Augustin S. Deacu, Gherla, 1930.

DOBJANSKI, Hanibal Orațiu, *Memoriale de război: Războiul Balcanic, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2002.

FEWSTER, Kevin, *Bean's Gallipoli. The diaries of Australia's official war correspondent*, 3-rd edition, Allen&Unwin, Crows Nest, 2007.

Ghibu, Onisifor, *Oameni între oameni. Amintiri*, Ed. Eminescu, București, 1990.

GOULD LEE, Arthur, *No Parachute*, Grub Street, London, 2013.

GROZA, Mihai-Octavian, *Marele Război în memorialistica românilor din Sebeș*, Ed. Argonaut/Mega, Cluj Napoca, 2018.

HART, Peter, *Voices from the Front. An Oral History of the Great War*, Oxford University Press, Oxford, 2016.

HINRICHS, Ernest H., *Listening In. Intercepting German Trench Communications in World War I*, White Mane Books, Shippensburg, 1996.

ISHERWOOD, Ian Andrew, *Remembering the Great War. Writing and publishing the experience of World War I*, I.B. Tauris, London/New York, 2017.

JARNÍK, Jan Urban, *Șezători românești pe Muntele Sion din Praga*, Ed. Proprie, Praga, 1915.

LEU, Valeriu, Albert, Carmen, *Banatul în memorialistica „măruntă” sau istoria ignorată*, Ed. Muzeul de Istorie al Județului Caraș Severin, Reșita, 1995.

LEU, Valeriu, Bocșan, Nicolae, *Marele Război în memoria bănățeană 1914-1919*, vol I, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2012.

LEU, Valeriu, Bocșan, Nicolae, Bedecan, Mihaela, *Marele Război în memoria bănățeană 1914-1919*, vol II, *Memoriile lui Pavel Jumanca*, Presa Universitară Clujeană/Academia Română/Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2013.

LEU, Valeriu, Bocșan, Nicolae, Bedecan, Mihaela, *Marele Război în memoria bănățeană 1914-1919*, vol III, Presa Universitară Clujeană, Academia Română/Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2015.

LEWIS, Wyndham, *Blasting and Bombardiering*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1967.

LUSSU, Emilio, *Un anno sull'Altipiano*, Einaudi, Torino, 1945.

MARC, Franz, *Însemnări*, trad. Corneliu Golopenția, Ed. Meridiane, București, 1981.

MĂCELARIU, Emil, *Flori de sânge: din carnetul unui preot militar*, Institutul de arte grafice „Cosânzeana”, Cluj, 1920.

MIRCEA, Gabriela, Bota, Cristian Florin, *Autobiografia generalului Vasile Barbu, fost comandant adjunct al Gărzilor Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, ca izvor istoric (1908-1942)*, Ed. Astra-Despărțământul „Timotei Cipariu” Blaj, Alba Iulia, 2011.

MUNTEANU, Cassian R., *Atacul: Însemnări din război ale unui soldat român din armata austro-ungară*, Ed. Librăriei A. A. Stănculescu, București, 1915.

NEMOIANU, Petru, *Prima Alba-Iulie: voluntarii români în războiul pentru întregirea neamului*, Institutul de Arte Grafice „Poporul”, Timișoara, 1922.

NEMOIANU, Petru, *Prizonier la ruși. Rob la unguri*, Librăria Pavel Suru, București, 1933.

- NISTOR, Dumitru, *Ziuariul meu*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj Napoca, 2017.
- NIȚESCU, Voicu, *Douăzeci de luni în Rusia și Siberia. Vol. I: Anul 1917*, Tipografia A. Mureșianu: Branisce&Comp., Brașov, 1926.
- NIȚESCU, Voicu, *Douăzeci de luni în Rusia și Siberia. Vol. II: Anii 1917-1918. Ciclonul roșu*, Tipografia A. Mureșianu: Branisce&Comp., Brașov, 1928.
- OPRIȘ, Ioan, *Alexandru Lapedatu. Amintiri*, Ed. Albastră, Cluj Napoca, 2015.
- PETRA-PETRESCU, Horia, *Gânduri de dat mai departe*, seria „Biblioteca populară a Asociațiunii”, nr. 112, Ed. Asociațiunii, Sibiu, 1924.
- PETRICOANE-DRUGĂRIN, Mihai, *Însemnările unui director de liceu*, Ed. Eurobit, Timișoara, 1996.
- POPA, Liliana, *Sașii la răscruce de vremi. Însemnări ale unor preoți sași din Transilvania din vremea Primului Război Mondial*, Ed. Curs, Cluj Napoca, 2018.
- POPIAN, Constantin C., *Amintiri din viața militară: Jurnale din război și din prizonierat*, Ed. Militară, București, 2007.
- PUȘCARIU, Sextil, *Memorii*, Ed. Minerva, București, 1978.
- SASSOON, Siegfried, *Memoires of an Infantry Officer*, Faber&Faber Ltd., London, 1930.
- SCOTT, Canon Frederick George, *The Great War as I Saw It*, Legacy Books Press, Ontario, 2009.
- SOHORCA, Iustin, *Povestea comunei Sângeorz-Băi. Jurnal de front (1914-1915)*, Cercul Plaiuri Bistrițene și Năsăudene, Buletin intern 14, Cluj Napoca, 1986.
- STANCA, Dominic, *Între două fronturi. 1914-1918*, Ed. Patria, Cluj, 1935.
- STANCA, Sebastian, *Contribuția preoțimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului 1916-1919*, Ed. Argonaut/Ed. Episcopiei Devei și Hunedoarei, Cluj Napoca/Deva, 2015.
- TALPEȘ, Petru, *Amintiri*, ediția a II-a, Ed. ArtPress, Timișoara, 2009.
- TĂSLĂUANU, Octavian Codru, *Hora obuzelor*, ed. Librăriei C. Sfetea, București, 1916.
- TĂSLĂUANU, Octavian Codru, *Trei luni pe câmpul de războiu: ziarul unui român, ofițer în armata austro-ungară, care a luat parte, cu glotașii români din Ardeal, la luptele din Galiția*, ediția a II-a, ed. Librăriei Școalelor C. Sfetea, București, 1915.
- TOPĂRCEANU, George, *Amintiri din luptele de la Turtucaia. Pirin Planina: episoduri tragice și comice din captivitate*, Ed. Humanitas, București, 2014.
- ȚINEGHE, Cristina, *Maramureșul istoric prin oamenii săi: Dr. Gavrilă Iuga. Memorii, note, însemnări (1911-1940)*, Ed. Ethnologică, Baia Mare, 2013.
- UGLIȘ DELAPECICA, Petre, *Jurnal de război din anii 1914-1919*, Seria Memoriale, Ed. Altip, Alba Iulia, 2015.
- VANSITTART, Peter, *Voices from the Great War*, Jonathan Cape Ltd., London 1981.
- ZWEIG, Stefan, *The world of yesterday*, Cassell and Company Ltd., London, 1947.

Autobiographical novels, fiction, short stories

- BARBUSSE, Henri, *Under Fire. The Story of a Squad*, ed. X, trans. by Fitzwater Wray, Project Gutenberg Etext, 2003.
- BURNETT, Allan, *World War I. Scottish Tales of Adventure*, Birlinn Limited, Edinburgh, 2014.

DORGELEȘ, Roland, *Cruci de lemn*, trad. Radu Albala, Ed. Univers, București, 1972.

DOS PASSOS, John, *Three Soldiers*, Pennsylvania State University, Electronic Classics Series, 2004.

GOGA, Eugen, *Două Siberii*, Ed. Librăriei C. Sfetea, București, 1916.

HAŠEK, Jaroslav, *Peripețiile bravului soldat Švejk în Războiul Mondial*, vol. II, ediția a V-a, trad. Jean Grosu, Ed. Carte Românească, București, 1983.

HEMINGWAY, Ernest, *Adio, arme*, trad. Radu Lupan, ed. Vivaldi, București, 1992.

JÜNGER, Ernst, *The Storm of Steel*, ed. IX, trans. by Louise Bogan, Howard Fertig, New York, 1996.

MARKOVITS, Rodion, *Garnizoana din Siberia*, trad. Dan Culcer, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2002.

PETRESCU, Camil, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Ed. pentru Literatură, ediția a II-a, vol. II, București, 1966.

PETRESCU, Cezar, *Întunecare*, Ed. Cartea Românească, ediția a IX-a, București, 1984.

REBREANU, Liviu, *Pădurea spânzuraților*, Ed. Litera, București, 2010.

REMARQUE, Erich Maria, *Nimic nou pe frontul de vest*, trad. Ilinca Pandele, Ed. Adevărul holding, București, 2010.

TĂUTU, Nicolae, *Fata cu arma*, Ed. Tineretului, București, 1962.

ZWEIG, Arnold, *Cazul sergentului Grișa*, trad. Radu Olteanu, Editura pentru literatura universală, București, 1963.

Books

ACU, Dumitru, *Asociațiunea ASTRA - 150 de ani. Repere cronologice. 1861-2011*, Ed. Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2011.

AGÂRBICEANU, Ion, *Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român. ASTRA, Ce a fost? Ce este? Ce vrea să fie?*, Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiana”, Sibiu, 1936.

ALEXANDRU, Mihai, Alexandru, Mariana, *Iuliu Birou*, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2011.

ALIC, Daniel, *Eparhia Caransebeșului în perioada păstoririi episcopului Miron Cristea (1910-1919). Biserică și societate*, Presa Universitară Clujeană/Editura Episcopiei Caransebeșului, Cluj Napoca/Caransebeș, 2013.

ARDELEAN, Teodor, *Asociațiunea ASTRA și limba română*, Ed. Asociațiunii ASTRA, Sibiu, 2011.

ASHWORTH, Tony, *Trench Warfare 1914-1918. The Live and Let Live System*, Macmillan Press Ltd, London, 1980.

"ASTRA" în anii de după război : (1918-1928), Editura Asociațiunii "Astra", Sibiu, 1928.

BASA, Gabriel Valeriu, *Presă românească din Orăștie și rolul ei la realizarea unității naționale*, ed. Casa Corpului Didactic, Deva, 2007.

BATIN, Laurențiu, *Maramureșul și maramureșenii în Primul Război Mondial*, Ed. Grinta, Cluj Napoca, 2014.

- BÂRLEA, Eugenia, *Perspectiva lumii rurale asupra primului război mondial*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2004.
- BERÉNYI, Maria, *Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea/1821-1918*, Ed. „Noi”, Giula, 1991.
- BERGONZI, Bernard, *Heroes' Twilight. A study of the Literature of the Great War*, second edition, Macmillan Press, London and Basingstoke, 1980.
- BIBLIA sau Sfânta Scriptură*, versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Renașterea, Cluj Napoca, 2009.
- BLAIR, Walter, *The Literature of the United States: From the Civil War to the present*, Revised edition, Scott, Foresman and Company, Chicago, 1953.
- BOBIČ, Pavlina, *War and Faith. The Catholic Church in Slovenia, 1914–1918*, Balkan Studies Library, Leiden/Boston, 2012.
- BOLOVAN, Ioan, *Primul Război Mondial și realitățile demografice din Transilvania*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj Napoca, 2015.
- BONADEO, Alfredo, *Mark of the beast: death and degradation in the literature of the great war*, The University of Kentucky, Lexington, 1989.
- BORNEMISA, Sebastian, *Gazetele Poporale din Transilvania și Banat*, Tipografia ASTRA Ardeleană S.A.R., Cluj, 1939.
- BOWMAN, Timothy, *Irish Regiments in the Great War. Discipline and morale*, Manchester University Press, Manchester, 2003.
- BRADBY, Hannah, Lewando Hundt, Gillian, *Global Perspectives on War, Gender and Health the sociology and anthropology of suffering*, Ashgate e-Book, 2010.
- BRENDON, Vyvyen, *Primul Război Mondial 1914-1918*, trad. Daniela Miscov, Ed. BIC ALL, București, 2003.
- BURKE, Peter, *Popular Culture in Early Modern Europe*, Harper TorchBooks, New York, 1978.
- BURLEIGH, Michael, *Earthly Powers. The Clash of Religion and Politics in Europe, from the French Revolution to the Great War*, HarperCollins e-books, 2007.
- CARACOSTEA, Dumitru, *Aspectul psihologic al războiului*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2015.
- CLARK, Christopher, *The Sleepwalkers. How Europe went to War in 1914*, Harper Collins Books, New York, 2013.
- COHEN, Gary B., *Education and Middle Class Society in Imperial Austria, 1848-1918*, Purdue University Press, West Lafayette, 1996.
- COLFESCU-DELATURDA, Ion, *Război și civilizație*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923.
- CORNWALL, Mark, *The Undermining of Austria-Hungary. The Battle for Hearts and Minds*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2000.
- COROBAN, Costel, *Potârnicurile gri: spitalele femeilor scoțiene în România 1916-1917*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012.

- CRĂCIUN, Victor, *Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni 1890-2010*, Ed. Semne, București, 2010.
- CURTICĂPEANU, Vasile, *Mișcarea culturală românească pentru Unirea din 1918*, Ed. Științifică, București, 1968.
- DEÁK, István, *Mai presus de naționalism: o istorie politică și socială a corpului de ofițeri habsburgici 1848-1918*, trad. Eugenia Bîrlea, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2009.
- DECKER, Martin, *Irish Identities and the Great War in Drama and Fiction*, Peter Lang Edition, Regensburg, 2015.
- DOMENACH, Jean-Marie, *Propaganda politică*, trad. Dana Lungu, Institutul European, Iași, 2004.
- DRAGOMAN, Corneliu L., *Asociațiunea "ASTRA" : activitatea editorială la Sibiu*, Biblioteca „ASTRA” Sibiu, 1973.
- DRONCA, Lucian, *Băncile românești din Transilvania în perioada dualismului austro-ungar (1867-1918)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2003.
- DUDAȘ, Vasile, *Legiunea Română din Franța. 1918-1919*, Ed. Mirton, Timișoara, 1996.
- DUNĂREANU, Elena, *Almanahuri, Anale, Anuare sibiene*, Biblioteca „ASTRA” Sibiu, 1971.
- DURA, Nicolae, *Biserica trăită departe. Viața religioasă a românilor din Austria*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005.
- ELLIS, John, *Eye-Deep in Hell. Trench Warfare in World War I*, Pantheon Books, New York, 1976.
- EPPPEL, Marius, *Politics and Church in Transylvania 1875-1918*, Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main/Berlin/Bern/Bruxelles/New York/Oxford/Wien, 2012.
- EPPPEL, Marius, *Un Mitropolit și Epoca Sa. Vasile Mangra (1850-1918)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2006.
- EVANS, Andrew D., *Anthropology at War World War I and the Science of Race in Germany*, The University of Chicago Press, Chicago/London, 2010.
- FINKELSTEIN, David, McCleery, Alistair, *An Introduction to Book History*, Second Edition, Routledge, Taylor&Francis Group, London/New York, 2013.
- FISCHER, Steven Roger, *A History of Reading*, Reaktion Books, London, 2003.
- FISKE, John, *Introducere în științele comunicării*, trad. Monica Mitarcă, Poliorom, Iași, 2003.
- FREIRE, Paolo, Macedo, Donaldo, *Literacy: Reading the Word and the World*, Routledge. Taylor & Francis Group, London, 1987.
- FUREDİ, Frank, *First World War. Still no end in sight*, Bloomsbury Publishing Plc, London, 2014.
- FUSSEL, Paul, *The Great War and Modern Memory*, Oxford University Press, New York/London, 1975.
- GRANT, Peter, *Philanthropy and Voluntary Action in the First World War. Mobilizing Charity*, Routledge, Taylor&Francis Group, London/New York, 2014.

- GRIFFITHS, Paul J., *Religious Reading. The Place of Reading in the Practice of Religion*, Oxford University Press, New York/Oxford, 1999.
- HAKEMULDER, Jemeljan, *The Moral Laboratory. Experiments examining the effects of reading literature on social perception and moral self-concept*, John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia, 2000.
- HAMMOND, Mary, Towheed, Shafquat, *Publishing in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2007.
- HENTEA, Călin, *Propaganda în război*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2004.
- HERETZ, Leonid, *Russia on the Eve of Modernity. Popular Religion and Traditional Culture under the Last Tsars*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2008.
- HIBBERD, Dominic, *Poetry of the First World War*, The MacMillan Press Ltd, London, 1981.
- HOSSU, Valer, *Episcopul Iuliu-Sfântul Marii Uniri*, Ed. Napoca Star, Cluj Napoca, 2008.
- HOSSU, Valer, *Vestitorul Sionului românesc*, Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2011.
- HUNT, Nigel C., *Memory, War and Trauma*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2010.
- HUTCHINSON, John F., *Champions of Charity. War and the Rise of the Red Cross*, Westview Press, Colorado/Oxford, 1999.
- IUGA, Nicolae, Tăut, Ioan-Liviu, Tilca, Magnolia, Stiegelbauer, Laura-Rebeca, *Ziarul „Sfatu”, Sighetu Marmăției*, Ed. Eurotip, Baia Mare, 2018.
- JELAVICH, Charles, Jelavich, Barbara, *The Establishment of the Balkan National States, 1804-1920*, University of Washington Press, Seattle/London, 2000.
- JOWETT, Garth S., O'Donnell, Victoria, *Propaganda and Persuasion*, Fifth Edition, SAGE Publications, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC, 2012.
- JUDSON, Pieter M., *The Habsburg Empire. A New History*, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge/Massachusetts/London, 2016.
- JUKES, Geoffrey, *The First World War (I). The Eastern Front 1914-1918*, Routledge Taylor&Francis Group, Oxford, 2003.
- KEEGAN, John, *The First World War*, Vintage eBooks, New York, 2000.
- KÖROĞLU, Erol, *Ottoman Propaganda and Turkish Identity. Literature in Turkey during World War I*, Tauris Academic Studies, London/New York, 2007.
- KRAMER, Alan, *Dynamic of Destruction. Culture and Mass Killing in the First World War*, Oxford University Press, New York, 2007.
- KRAMER, Lloyd, *European Thought and Culture in the Twentieth Century*, part. II, The Teaching Company Limited Partnership, Chapel Hill, 2002.
- KRIMMER, Elisabeth, *The Representation of War in German Literature, from 1800 to the present*, Cambridge University Press, Cambridge/New York/Melbourne/Madrid/Cape Town/Singapore/São Paulo/Delhi/Dubai/Tokyo, 2010.
- LAUGESSEN, Amanda, *'Boredom is the Enemy'. The Intellectual and Imaginative Lives of Australian Soldiers in the Great War and Beyond*, Ashgate Publishing Limited, Farnham, 2012.

- LEWIS, C.S., *Ferigi și Elefanți și alte eseuri despre creștinism*, trad. Emanuel Contac, Ed. Humanitas, București, 2017.
- LIULEVICIUS, Vejas Gabriel, *War Land on the Eastern Front. Culture, National Identity, and German Occupation in World War I*, Cambridge University Press, Cambridge/New York/Madrid/Melbourne/Cape Town, 2004.
- LYONS, Martyn, *The writing culture of ordinary people in Europe, c.1860-1920*, Cambridge University Press, New York, 2013.
- MACDONALD, Lyn, *1915: The Death of Innocence*, Penguin Books, London, 1997.
- MACMILLAN, Margaret, *Războiul care a pus capăt păcii*, trad. Smaranda Câmpeanu, Ed. Trei, București, 2015.
- MÆLAND, Bård, Brunstad, Paul Otto, *Enduring Military Boredom. From 1750 to the Present*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2009.
- MAIOR, Liviu, *Doi ani mai devreme. Ardeleni, bucovineni și basarabeni în război 1914-1916*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.
- MAIOR, Liviu, *Habsburgi și români: de la identitate dinastică la identitate națională*, Ed. Enciclopedică, București, 2006.
- MAIOR, Liviu, *Românii în armata habsburgică*, Ed. Enciclopedică, București, 2004
- MANGUEL, Alberto, *History of Reading*, Vintage Canada, Toronto, 1998.
- MERKER, Nicolo, *La guerra di Dio. Religione e nazionalismo nella Grande Guerra*, Carocci editore, Roma, 2015.
- MOROIANU, George, *Recunoștința Ardealului către Liga Culturală și vechiul Regat*, Tipografia Națională S.A. Cluj, 1931.
- MORROW, Jr., John H., *The Great War. An Imperial History*, Routledge, London/New York, 2005.
- MORTON-JACK, George, *The Untold Story of the Indian Army in the World War I*, Basic Books, New York, 2018
- MUMBY, Frank Arthur, *The Great World War. A History*, vol. VII, The Gresham Publishing Company Ltd., London, 1919.
- NATTER, Wolfgang. G., *Literature at war, 1914-1940. Representing the „Time of Greatness“ in Germany*, Yale University Press, New Heaven and London, 1999.
- NETEA, Vasile, Marinescu, Gh., *„Liga Culturală” și Unirea Transilvaniei cu România*, Ed. Junimea, Iași, 1978.
- PÁL, Judit, Ferenczi, Szilárd, *Cadrul legislativ al administrației din Transilvania în epoca dualistă (1867–1918)*, Ed. Mega, Cluj Napoca, 2020.
- PANTEA, Maria Alexandra, *Relatări din primul război mondial prezentate în presa ecleziastică din Banat*, Ed. Tritonic, București, 2017.
- PAPP, Petru E., *Din trecutul Beiușului. Pagini de glorie și de jertfe*, Tipografia și Libraria „Doina”, Beiuș, 1928.
- PĂCURARIU, Mircea, *Istoria Bisericii românești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș până în 1918*, Ed. s.n., Cluj Napoca, 1992.

- PEDRINI, Pier Paolo, *Propaganda, Persuasion and the Great War*, Routledge, Taylor & Francis Group, London and New York, 2018.
- PETCU, Marian, *Istoria jurnalismului din România în date*, ed. Polirom, București, 2012.
- PETCU, Marian, *Puterea și cultura*, Ed. Polirom, Iași, 1999.
- PETRESC, Dorin, Lăzărescu, Ioan, *Istoria Regimentului cezar și regesc nr. 64 Orăștie (1860-1918)*, Ed. Corvin, Deva, 2004.
- PETRONE, Karen, *The Great War in Russian Memory*, Indiana University Press, Bloomington and Indianapolis, 2011.
- POPA, Mircea, *Incursiune în presa românească*, EIKON, București, 2009.
- RACHAMIMOV, Alon, *Pows and the Great War. Captivity on the Eastern Front*, Berg, Oxford/New York, 2002.
- RADOSAV, Doru, *Sentimentul religios la români*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1997.
- RAUCHENSTEINER, Manfred, *The First World War and the End of the Habsburg Monarchy, 1914–1918*, trans. Alex J. Kay and Anna Güttel-Bellert, Böhlau Verlag Wien, 2014.
- ROOT, G. Irving, *Battles in the Alps. A History of the Italian Front of the First World War*, Publish America, Baltimore, 2008.
- ROSE, Jonathan, *The intellectual life of the British working classes*, Ed. a II-a, Yale University Press, New Haven/London, 2010.
- ROSHWALD, Aviel, *Ethnic Nationalism and Fall of Empires. Central Europe, Russia and the Middle East, 1914-1923*, Routledge. Taylor&Francis Group, London/New York, 2001.
- ROTHENBERG, Gunther E., *The Army of Francis Joseph*, Purdue University Press, West Lafayette, 1998.
- ROZENBLIT, Marsha L., *Reconstructing a National Identity: The Jews of Habsburg Austria during World War I*, Oxford University Press, New York, 2001.
- SCATES, Bruce, *Return to Gallipoli: Walking the Battlefields of the Great War*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2006.
- SEAL, Graham, *The Soldier's Press. Trench Journals in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2013.
- SIMKINS, Peter, *Kitchener's Army. The Raising of the New Armies 1914-1916*, Pen&Sword Military, Barnsley, 2007.
- SOFRONIE, Mihai, *Aspecte ale activității Asociațiunii transilvane ASTRA până la 1918*, Ed. "Caleidoscop", Sibiu, 1996.
- STEVENSON, David, *1914-1918. The History of the First World War*, Penguin Books, London, 2004.
- STEVENSON, Randal, *Literature and The Great War 1914-1918*, Oxford University Press, Oxford, 2013.
- STRACHAN, Hew, *The First World War: To Arms*, Vol. I, Oxford University Press, Oxford/New York, 2001.
- SZÖGI, László, *Studenți români din Transilvania la universitățile din Europa în secolele XVI-XX*, trad. Simon Zsolt, Ed. Universității „Petru Maior”, Târgu Mureș, 2011.

- ȘERBAN, Ioan I., *Voluntarii transilvăneni și bucovineni din Rusia în războiul pentru întregirea neamului 1916-1919*, Editura Aeternitas, Alba Iulia, 2003.
- TAYLOR, Insup, Taylor, M. Martin, *The Psychology of Reading*, Academic Press, New York/London, 1983.
- TĂMAȘ, Oana, *Război și memorie. Scrieri românești despre Marele Război*, Academia Română/Centrul de Studii Transilvane, Cluj Napoca, 2015.
- THOMAS, Gregory M., *Treating the Trauma of the Great War: soldiers, civilians, and psychiatry in France, 1914-1940*, Louisiana State University Press, Baton Rouge, 2009.
- THOMPSON, Mark, *The White War. Life and Death on the Italian Front 1915–1919*, Faber and Faber, London, 2009.
- TOOHEY, Peter, *Boredom. A lively history*, Yale University Press, New Heaven/London, 2011.
- TÓTH, István György, *Literacy and Written Culture in Early Modern Central Europe*, trad. de Tünde Vajda and Miklós Bodóczy, Central European University Press, Budapest/New York, 2000.
- TUCĂ, Cornel, *Prizonierii români din armata austro-ungară internați în Rusia. Problemele repatrierii*, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2011.
- VANDIVER, Elizabeth, *Stand in Trench, Achilles. Classical Receptions in British Poetry of the Great War*, Oxford University Press, Oxford/New York, 2010.
- WATSON, Alexander, *Ring of Steel. Germany and Austro-Hungary in World War I*, Basic Books, New York, 2014.
- WAWRO, Geoffrey, *A mad catastrophe : the outbreak of World War I and the collapse of the Habsburg Empire*, Basic Books, New York, 2014.
- WHELPTON, Vivien, *Richard Aldington: poet, soldier and lover 1911-1929*, The Lutterworth Press, Cambridge, 2014.
- WHITEHEAD, Ian. R., *Doctors in the Great War*, Pen & Sword Books Ltd, Barnsley, 2013.
- WINTER, Jay, *War Beyond Words: Languages of Remembrance from the Great War to the Present*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2017.
- WINTER, Jay, Prost, Antoine, *The Great War in History: debates and controversies, 1914 to the present*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2005.
- ZĂLOAGĂ, Marian, *Sașii transilvăneni în Marele Război. Episoade de istorie culturală*, Ed. Mega, Cluj Napoca, 2019.

Studies and articles

- ABRUDAN, Mircea-Gheorghe, „Participarea mea în Primul Război Mondial”. *Jurnalul inedit al sasului transilvănean Otto Folberth*, în „Astra Sabesiensis”, 2/2016, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2016, pp. 75-86.
- ABRUDAN, Paul, *Aspecte ale solidarității românilor în primele decenii ale secolului al XX-lea-premisă a desăvârșirii statului național unitar*, în „Transilvania”, 8/80, Sibiu, 1980, pp. 44-46.

ABRUDAN, Paul, *Activitatea culturală a ASTREI în anii Primului Război Mondial-premisă a făuririi statului național și unitar Român*, în „Revista de Istorie”, Tom. 34, nr. 5, 1981, pp. 935-948.

ADONI, Hanna, Nossek, Hillel, *Between the Book and the Reader: The Uses of Reading for the Gratification of Personal Psychosocial Needs*, în vol. Rosalind Crone, Shafquat Towheed (eds.), *The History of Reading, Volume 3: Methods, Strategies, Tactics*, Palgrave Macmillan, New York, 2011, pp. 49-65.

ALIC, Daniel, *Acțiuni educative și economice de sprijinire a comunităților din Banat în perioada Primului Război Mondial. Secvențe din istoria Bisericii ortodoxe române*, în „Astra Sabesiensis”, 3/2017, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2017, pp. 61-70.

ALIC, Daniel, *Administratorii Tipografiei și Librăriei Diecezane din Caransebeș (1885-1918). Scurte considerații bibliografice*, în „Astra Salvensis”, an VI, nr. 11/2018, Salva, pp. 117-128.

ARNOLD, Jonathan, “*Please send me Tess of the Dr Rbyvilles (Harding)*”: *The Reading Preferences of American Soldiers during the First World War*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 99-114.

AUDOIN-ROUZEAU, Stéphane, *Combat*, în vol. John Horne (ed.), *A Companion to World War I*, A John Wiley & Sons Ltd. Publication, Chichester, 2010, pp. 173-187.

AUDOIN-ROUZEAU, Stéphane, *The french soldier in the trenches*, în Hugh Cecil, Peter H. Liddle (eds.), *Facing Armagheddon: The First World War Experienced*, Pen&Sword Select, Barnsley, 2003, pp. 221-229.

AUDOIN-ROUZEAU, Stéphane, Jones, Heather, *Armed forces (Introduction to part. II)* în vol. Jay Winter (ed.), *The Cambridge History of the First World War*, Vol. II, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2014, pp. 147-149.

BALÁZS, Eszter, “*War Stares at Us like an Ominous Sphynx*”: *Hungarian Intellectuals, Literature and the Image of the Other (1914–1915)*, în vol. Lawrence Rosenthal, Vesna Rodic (eds.), *The New Nationalism and The First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire/New York, 2015, pp. 95-121.

BARNA, Marinela Loredana, *Serviciile poștale în timpul și după Marele Război*, în „Țara Barsei. Revistă de cultură”, nr. 18/2019, Ed. Muzeului „Casa Mureșenilor” Brașov, pp. 88-93.

BÂRLEA, Eugenia, *Homesickness between Ailment and Poetry: The Romanian Soldiers in the Habsburg Army*, în „Acta Musei Napocensis”, 51/II, Cluj Napoca, 2014, pp. 121-135.

BEAUPRÉ, Nicolas, *Soldier-writers and poets*, în vol. Jay Winter (ed.), *The Cambridge History of the First World War: Civil Society*, Vol. III, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2014, pp. 391-416.

BECKER, Annette, *Faith, Ideologies, and the “Cultures of War”*, în vol. John Horne (ed.), *A Companion to World War I*, John Wiley & Sons Ltd. Publication, Chichester, U.K., 2010, pp. 234-247.

- BELLER, Steven, *The tragic carnival: Austrian culture in the First World War*, în vol. Aviel Roshwald, Richard Stites (eds.), *European culture in the Great War. The arts, entertainment, and propaganda, 1914-1918*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 127-161.
- BLACK, Jonathan, *Reading Behind the Lines: War Artists, War Poets, Reading and Letter Writing, 1917–1919*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 171-189.
- BOCU, Sever, *Opt luni în Kiev*, în vol. Vasile Popeangă (ed.), *În vârtoarea luptei pentru Unire. Amintiri ale voluntarilor bănăţeni*, Ed. Multimedia, Arad, 2002, pp. 13-37.
- BOLOVAN, Ioan, *Cultura românească*, în vol. Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler, Magyari András (coord.), *Istoria Transilvaniei*, vol. III, Ed. a II-a, Academia Romana/Centrul de Studii Transilvane și Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Cluj-Napoca/Deva, 2016, pp. 553-568.
- BOȚOGHINĂ, Cristina, Boțoghină, Iulian, *Propagandă și educație națională în taberele Legiunii Române din Italia (1918-1920)*, în „Argesis. Studii și comunicări”, seria Istorie, Tom XI, 2002, pp. 337-344.
- BREUILLY, John, *German national identity*, în vol. Eva Kolinsky, Wilfried van der Will (eds.), *The Cambridge Companion to Modern German Culture*, Cambridge University Press, Cambridge, 1998, pp. 44-66.
- BRIEL, Holger, *The media of mass communication*, în vol. Eva Kolinsky, Wilfried van der Will (eds.), *The Cambridge Companion to Modern German Culture*, Cambridge University Press, Cambridge/New York/ Melbourne/Madrid/Cape Town/Singapore/Sao Paulo, 1998, pp. 322-337.
- BRISON, Susan J., *Trauma Narratives and the Remaking of the Self*, în vol. Mieke Bal, Jonathan Crewe, Leo Spitzer (eds.), *Acts of Memory Cultural Recall in the Present*, University Press of New England, Hanover and London, 1999, pp. 39-54.
- BUCUR, Maria, *Romania: war, occupation, liberation*, în vol. Aviel Roshwald, Richard Stites (eds.), *European culture in the Great War. The arts, entertainment, and propaganda, 1914-1918*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 243-266.
- BULDAKOV, Vladimir, *The Russian Experience. The National experience of war, 1914-1915*, în vol. Hugh Cecil, Peter H. Liddle (eds.), *Facing Armageddon: The First World War Experienced*, Pen&Sword Select, Barnsley, 2003, pp. 539-553.
- CÂRJA, Ion, *Imaginea împăratului Carol I (IV) al Austro-Ungariei printre românii din Transilvania (1916-1918)*, în vol. Ioan-Aurel Pop, Ioan Bolovan (coord.) *Călător prin istorie. Omagiu Profesorului Liviu Maior la împlinirea vârstei de 70 de ani*, Academia Română/Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2010, pp. 517-530.
- CÂRJA, Ion, *Românii din Austro-Ungaria în anii „Marelui Război”. Perspectiva surselor vizuale*, în vol. Victor Spinei, Gheorghe Iacob, Ionuț Nistor (eds.), *Istoria ale Marelui Război și ale Marii Uniri de la 1918. Volum al Congresului Național al Istoricilor Români, Iași, 29 august-1 septembrie 2018*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2019, pp. 403-418.
- CÂRJA, Ion, *Românii în armata austro-ungară 1914-1918. Considerații istoriografice*, în vol. Valentin Orga, Ottmar Trașcă, Liviu Țărău, Virgiliu Țărău (editori), *Din modernitate în*

contemporaneitate. Studii istorice dedicate lui George Cipăianu la împlinirea vârstei de 75 de ani, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2017, pp. 196-230.

CIPĂIANU, George, *ASTRA și oficialitatea maghiară la începutul anului 1918*, în „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj”, XV, Ed. Academiei R.S.R., Cluj Napoca, 1972, pp. 355-371.

CLEARY, Jim, *William Albert Amiet, Barrister-At-Law, M.A., Reads His Way through the Great War*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 133-152.

DI MARTINO, Basilio, *Considerazioni sulla dimensione militare del 1918*, în vol. Ministero della Difesa, *L'Italia e la Grande Guerra. Il 1918, la Vittoria e il Sacrificio. Atti del Congresso di studi storici internazionali, Roma 17-18 Ottobre 2018*, 2019, pp. 413-424.

CORNWALL, Mark, *Morale and patriotism in the Austro-Hungarian army, 1914-1918*, în vol. John Horne (ed.), *State, society and mobilization in Europe during the First World War*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 1997, pp. 173-192.

DELAPORTE, Sophie, *Military Medicine*, în vol. John Horne (ed.), *A Companion to World War I*, John Wiley & Sons Ltd. Publication, Chichester, 2010, pp. 295-306.

DENDOOVEN, Dominiek, *'Fake Belgium': Linguistic Issues in the Diary of Father Achiel Van Walleghem (1914-1919)*, în vol. Christophe Declercq, Julian Walker (eds.), *Languages and the First World War: Representation and Memory*, Palgrave Macmillan, New York, 2016, pp. 43-53.

DOYLE, Peter, Schäfer, Robin, *Fritz and Tommy. Across the Barbed Wire*, în vol. Christophe Declercq, Julian Walker (eds.), *Languages and the First World War: Communicating in a Transnational War*, Palgrave Macmillan, New York, 2016, pp. 79-97.

DU PONT, Koenraad, *Sociolinguistic Aspects of Italian War Propaganda: Literacy, Dialects and Popular Speech in the Italian Trench Journal L'astico*, în vol. Christophe Declercq, Julian Walker (eds.), *Languages and the First World War: Communicating in a Transnational War*, Palgrave Macmillan, New York, 2016, pp. 142-158.

EDWARDS, Paul, *British war memoirs*, în vol. Vincent Sherry (ed.), *The Cambridge Companion to the Literature of The First World War*, Cambridge University Press, Cambridge, 2005, pp. 15-33.

ENEA, Constantin, *Aspecte ale descompunerii armatei austro-ungare (dezertări și răscoale ale soldaților din Transilvania 1914-1918)*, în „Acta Musei Napocensis”, vol. V, Anuarul Muzeului de Istorie Cluj, 1968, 275-291.

ENGLE, Jason C., *“This monstrous front will devour us all”. The Austro-Hungarian Soldier Experience, 1914-15*, în vol. Günter Bischof, Ferdinand Karlhofer (eds.), *1914: Austria-Hungary, the Origins, and the First Year of World War I*, Contemporary austrian studies, vol. 23, Uno Press/Innsbruck University Press, New Orleans, 2014, pp. 145-166.

FERENCI, Szilárd, *The League of Extra and Ordinary Gentlemen. Wealth-Worthy Members and Intricately Elected Representatives in the General Assembly of Kolozsvár/Cluj from 1890 to 1918* în „Anuarul Institutului George Barițiu din Cluj-Napoca”, seria Historica LV, Supliment „Elites

- of the Modern Period in the Romanian Historical Research (18th century to 1948)", 2016, pp. 105-116.
- FLINT, Kate, *Books in Photographs*, în vol. Rosalind Crone, Shafquat Towheed (eds.), *The History of Reading, Volume 3: Methods, Strategies, Tactics*, Palgrave Macmillan, New York, 2011, pp. 156-174.
- FOGARTY, Richard S., *'We did not speak a common language': African Soldiers and Communication in the French Army, 1914–1918*, în Christophe Declercq, Julian Walker (eds.), *Languages and the First World War: Communicating in a Transnational War*, Palgrave Macmillan, New York, 2016, pp. 44-61.
- FOOTITT, Hilary, *Poetry, Parables and Codes: Translating the Letters of Indian Soldiers*, în vol. Christophe Declercq, Julian Walker (eds.), *Languages and the First World War: Communicating in a Transnational War*, Palgrave Macmillan, New York, 2016, pp. 115-127.
- GAHLEN, Gundula, *"Always Had a Pronouncedly Psychopathic Predisposition": The Significance of Class and Rank in First World War German Psychiatric Discourse*, în vol. Jason Crouthamel, Peter Leese (eds.), *Psychological Trauma and the Legacies of the First World War*, Palgrave Macmillan eBook, 2017, pp. 81-114.
- GAWTHROP, Richard, *Literacy Drives in Preindustrial Germany*, în vol. Robert F. Arnove, Harvey J. Graff (eds.), *National Literacy Campaigns. Historical and Comparative Perspectives*, Springer Science+Business Media, New York, 1987, pp. 29-48.
- GIURA, Maura Geraldina, Giura, Lucian, *Asociațiunea ASTRA și ceho-slovacii în context documentar*, în „Transilvania”, 2/2015, Ed. Muzeului ASTRA Sibiu, 2015, pp. 48-53.
- GLODARIU, Eugenia, *Din activitatea editorială a ASTREI: „Biblioteca Poporală a Asociațiunii”*, în „Acta Musei Napocensis VIII, Muzeul de Istorie Cluj, 1971, pp. 311-319.
- GOȚIA, Dorin, *Din activitatea ASTREI de sprijinire culturală a soldaților români în Primul Război Mondial*, în „Marisia”, XII-XIV, Complexul Muzeal Județean Mureș, Târgu Mureș, 1984, pp. 305-326.
- GOȚIA, Dorin, *Din corespondența preoților români răspânditori de cultură națională pe fronturile și spitalele Primului Război Mondial*, în „Mitropolia Ardealului”, XVI, nr. 7-9, iulie-septembrie 1981, Sibiu, pp. 623-630.
- GOȚIA, Dorin, *Un memoriu de activitate al ASTREI înaintat Ligii Națiunilor*, în „Repere sibiene. Studii și referate”, vol. 3, Ed. Comitetului de Cultură și Educație Socialistă, Sibiu, 1982, pp. 297-312.
- GRECU, Consuela-Elena, *Din însemnarile de război ale poetului George Topârceanu*, în „Țara Bârsei. Revistă de cultură”, nr. 17/2018, Ed. Muzeului „Casa Mureșenilor” Brașov, pp. 143-151.
- GREGORY, Adrian, *Beliefs and religion*, în vol. Jay Winter (ed.), *The Cambridge History of the First World War: Civil Society*, Vol. III, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2014, pp. 371-390.
- GROZA, Rodica, *ASTRA și soldații români de pe front în Primul Război Mondial*, în „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj Napoca”, XXVIII, 1987-1988, Cluj Napoca, pp. 351-361.

GYDE, Arnold, *One Man's Road to Adventure*, în vol. William Langford (ed.), *They Were There. Memories of the Great War 1914-1918 by those who experienced it*, Pen&Sword Military, Barnsley, 2014, pp. 8-18.

HABOR, Oana, *Pe front și în spatele frontului. Serviciul sanitar în monarhia austro-ungară în timpul Primului Război Mondial*, în „Astra Sabesiensis” nr. 2/2016, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2016, pp. 87-94.

HERBERT, Aubrey, *Wounded, captured, then rescued*, în vol. William Langford (ed.), *They Were There. Memories of the Great War 1914-1918 by those who experienced it*, Pen&Sword Military, Barnsley, 2014, pp. 142-154.

HEYRIÈS, Hubert, *Militari italiani in terra di Francia nel 1918: aspetti politici e militari*, în Ministero della Difesa, *L'Italia e la Grande Guerra. Il 1918, la Vittoria e il Sacrificio. Atti del Congresso di studi storici internazionali, Roma 17-18 Ottobre 2018*, 2019, pp. 32-50.

HILEY, Nicholas, *A New and Vital Moral Factor: Cartoon Book Publishing in Britain During the First World War*, în vol. Mary Hammond, Shafquat Towheed (eds.), *Publishing in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2007, pp. 148-178.

HYNES, Samuel, *Personal narratives and commemoration*, în vol. Jay Winter, Emmanuel Sivan (eds.), *War and Remembrance in the Twentieth Century*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 1999, pp. 205-220.

IRIMESCU, Rodica, *Calendarele românești transilvănene ca mijloc de răspândire a culturii în rândul maselor*, în „Sargetia”, XV, Deva, 1981, pp. 381-391.

JANZ, Oliver, *Death and Mourning in the Memory of World War I in Italy* în vol. Elena Lamberti, Vita Fortunati (eds.), *Memories and Representations of War. The Case of World War I and World War II*, Rodopi B.V., Amsterdam/New York, 2009, pp. 273-286.

JELAVICH, Peter, *German culture in the Great War*, în vol. Aviel Roshwald, Richard Stites (eds.), *European culture in the Great War. The arts, entertainment, and propaganda, 1914-1918*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 32-57.

JONES, Heather, *Prisoners of war*, în vol. Jay Winter (ed.), *The Cambridge History of the First World War*, Vol. II, Cambridge University Press, New York, 2014, pp. 248-268.

KELBETCHEVA, Evelina, *Between apology and denial: Bulgarian culture during World War I*, în vol. Aviel Roshwald, Richard Stites (eds.), *European culture in the Great War. The arts, entertainment, and propaganda, 1914-1918*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 215-242.

KING, Edmund. G.C., *A Captive Audience? The Reading Lives of Australian Prisoners of War, 1914-1918*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 153-170.

LEIN, Richard, *A train to disaster: The Austro-Hungarian Eastern Front in 1914*, în vol. Günter Bischof, Ferdinand Karlhofer (eds.), *1914: Austria-Hungary the Origins, and the First Year of World War I*, Contemporary Austrian Studies, Volume 23, Uno Press/Innsbruck University Press, New Orleans, 2014, pp. 95-126.

- MACDONALD, Kate, *Translating Propaganda: John Buchan's Writing During the First World War*, în vol. Mary Hammond, Shafquat Towheed (eds.), *Publishing in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2007, pp. 181-201.
- MADIGAN, Edward, *'Thou Hast Given Us Home and Freedom, Mother England': Anglo-Jewish Gratitude, Patriotism, and Service During and After the First World War*, în vol. Edward Madigan, Gideon Reuveni (eds.), *The Jewish Experience of the First World War*, Palgrave Macmillan, London, 2019, pp. 307-334.
- MAZZINI, Federico, *Rappresentazioni e realtà nell'esperienza dei soldati italiani*, în vol. Nicola Labanca, Oswald Überegger (eds.), *La guerra italo-austriaca (1915-18)*, Società editrice il Mulino, Bologna, 2014, pp. 165-186.
- MORAIS, José, Kolinsky, Régine, *Literacy and Cognitive Change*, în vol. Margaret J. Snowling, Charles Hulme (eds.), *The Science of Reading: A Handbook*, Blackwell Publishing Ltd, Oxford, 2005, pp. 188-204.
- MORI, Sara, *"Today They Read Even Those Who Did Not Read": Reading in Italy*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 115-132.
- NELSON, Robert L., *German Soldier Newspapers and their Allied Counterparts*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 209-226.
- NIELSEN, Philipp, *Eastern Promises: Jewish Germans in the German Administration of Eastern Europe During the Great War*, în vol. Edward Madigan, Gideon Reuveni (eds.), *The Jewish Experience of the First World War*, Palgrave Macmillan, London, 2019, pp. 43-66.
- NORRICK-RÜHL, Corinna, *Two Peas in a Pod: Book Sales Clubs and Book Ownership in the Twentieth Century*, în vol. Evangelina Steed (ed.), *Reading Books and Prints as Cultural Objects*, Palgrave Macmillan, Cham, 2018, pp. 231-252.
- ORZOFF, Andrea, *The Empire without Qualities: Austro-Hungarian Newspapers and the Outbreak of War in 1914*, în vol. Troy R.E. Paddock (ed.), *A Call to Arms. Propaganda, Public Opinion and Newspapers in the Great War*, Praeger, Westport/Connecticut/London, 2004, pp. 161-197.
- PANTEA, Maria Alexandra, *Imaginea frontului în presa ecleziastică din Banat (1914-1918)*, în „Astra Sabesiensis”, 3/2017, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2017, pp. 89-100.
- PANTEA, Maria Alexandra, *Intelectuali bănăţeni pe frontul Marelui Război*, în „Analele Banatului”, seria nouă, XXV, Ed. MEGA, Cluj Napoca, 2017, pp. 263-268.
- PANTEA, Maria Alexandra, *Preoţii militari bănăţeni pe fronturile Marelui Război*, în „Anuarul Institutului de Istorie «George Bariţiu» din Cluj-Napoca”, tom. LVII, 2018, pp. 173-183.
- PANTEA, Maria Alexandra, *Primul Război Mondial și poziția Episcopiei Greco-Catolice din Lugoj reflectată în paginile publicației Foaie Oficioasă (1914-1918)*, în vol. Dumitru Tomoni, Horațiu Suci (coord.) *Restituiri Bănăţene*, IV, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2016, pp. 257-266.

- PANTER, Sarah, *Between Inclusion and Exclusion: The Experiences of Jewish Soldiers in Europe and the USA, 1914–1918*, în vol. Edward Madigan, Gideon Reuveni (eds.), *The Jewish Experience of the First World War*, Palgrave Macmillan, London, 2019, pp. 159-182.
- PEGUM, John, *British Army Trench Journals and a Geography of Identity*, în vol. Mary Hammond, Shafquat Towheed (eds.), *Publishing in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2007, pp. 129-147.
- PETRICOANE-DRUGĂRIN, Mihai, *Școala din Darnița*, în vol. Vasile Popeangă (ed.), *În vârtoarea luptei pentru Unire. Amintiri ale voluntarilor bănățeni*, Ed. Multimedia, Arad, 2002, pp. 38-87.
- POPA-ANDREI, Mirela, *The Priests' Manifold Roles In Transylvania's Romanian Communities during World War I*, în vol. Ana Victoria Sima, Teodora-Alexandra Mihalache (eds.), *Persuading minds. Propaganda and Mobilisation in Transylvania during World War I*, Peter Lang, Berlin, 2018, pp. 27-50.
- POTTER, Jane, *For Country, Conscience and Commerce: Publishers and Publishing, 1914-18*, în vol. Mary Hammond, Shafquat Towheed, *Publishing in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2007, pp. 11-26.
- POTTER, Jane, *'Khaki and Kisses': Reading the Romance Novel in the Great War*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 29-44.
- PÖPPINGHEGE, Rainer, *The Battle of the Books: Supplying Prisoners of War*, în vol. Mary Hammond, Shafquat Towheed (eds.), *Publishing in the First World War*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2007, pp. 78-92.
- PROCHASSON, Christophe, *Intellectuals and writers*, în vol. John Horne (ed.), *A Companion to World War I*, John Wiley & Sons Ltd. Publication, Chichester, 2010, pp. 323-337.
- PULZER, Peter, *The citizen and the state in modern Germany*, în vol. Eva Kolinsky, Wilfried van der Will (eds.), *The Cambridge Companion to Modern German Culture*, Cambridge University Press, Cambridge, 1998, pp. 20-43.
- RASMUSSEN, Anne, *Mobilising minds*, în vol. Jay Winter (ed.), *The Cambridge History of the First World War: Civil Society*, Vol. III, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 2014, pp. 348-369.
- ROBERTS, Michèle, Llewellyn, Dawn, Sawyer, Deborah F., *'Getting a/cross god'*, în vol. Dawn Llewellyn, Deborah F. Sawyer (eds.), *Reading Spiritualities. Constructing and Representing the Sacred*, Ashgate Publishing, Hampshire/Burlington, 2008, pp. 15-26.
- ROCHAT, Giorgio, *The Italian Front, 1915-18*, în vol. John Horne (ed.), *A Companion to World War I*, John Wiley & Sons Ltd. Publication, Chichester, 2010, pp. 82-96.
- ROMSICS, Ignác, *War in Puszta: The Great War and the Hungarian Peasantry*, în vol. Oto Luthar (ed.), *The Great War and Memory in Central and South-Eastern Europe*, Brill, Leiden/Boston, 2016, pp. 38-54.

- SAUNDERS, Max, *Impressions of War: Ford Madox Ford, Reading and Parade's End*, în vol. Shafquat Towheed, Edmund G. C. King (eds.), *Reading and the First World War. Readers, Texts, Archives*, Palgrave Macmillan, New York, 2015, pp. 63-77.
- SCHANES, Daniela, *Between Reality and Imagination: Changing Memories of the Serbian Theatre of War*, în vol. Oto Luthar (ed), *The Great War and Memory in Central and South-Eastern Europe*, Brill, Leiden/Boston, 2016, pp. 55-70.
- SOROȘTINEANU, Valeria, *Preoții militari din Arhiepiscopia ortodoxă a Sibiului în timpul Primului Război Mondial* în vol. Ioan Bolovan, Gheorghe Cojocaru, Oana Mihaela Tămaș (ed.) *Primul Război Mondial: perspectivă istorică și istoriografică - The First World War: in historical and historiographical perspective*, Academia Română. Centrul de Studii Transilvane. Presa Universitară Clujeană, 2015, pp. 345-358.
- SOROȘTINEANU, Valeria, *Reuniunea Femeilor Române din Sibiu în anii Primului Război Mondial*, în „Astra Sabesiensis”, 2/2016, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, 2016, pp. 55-74.
- Spiridoneanu, Mircea, *Documente...din Viena Marelui Război*, în „Revista Arhivelor”, nr.2/1982, București, pp. 169-179.
- STAUBER, Reinhardt, *War and the Public Sphere. European Examples from the Seven Years' War to the World War I* în vol. Josef Seethaler, Matthias Karmasin, Gabriele Melischek and Romy Wöhlert (eds.), *Selling War. The Role of the Mass Media in Hostile Conflicts from World War I to the 'War on Terror'*, Intellect, Bristol/Chicago, 2013, pp. 17-36.
- STITES, Richard, *Days and nights in wartime Russia: cultural life, 1914-1917*, în vol. Aviel Roshwald, Richard Stites (eds.), *European culture in the Great War. The arts, entertainment, and propaganda, 1914-1918*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 8-31.
- ȘERBAN, Ioan I., *Din lupta voluntarilor transilvăneni pentru Unire. Senatul central al ofițerilor și soldaților români din Viena și legiunea româna de la Praga*, în „Sargetia”, XV, Deva, 1981, pp. 270-286.
- ÜBEREGGER, Oswald, *La propaganda e la sua mobilitazione nell'impero*, în vol. Nicola Labanca, Oswald Überegger (eds.), *La guerra italo-austriaca (1915-18)*, Società editrice il Mulino, Bologna, 2014, pp. 241-260.
- UUNGUREANU, Constantin, *Știința de carte în teritoriile populate de români la începutul sec. XX*, în „Codrul Cosminului”, nr. 11/2005, Ed. Universității din Suceava, pp. 75-101.
- Wachtel, Andrew, *Culture in the South Slavic lands*, în vol. Aviel Roshwald, Richard Stites (eds.), *European culture in the Great War. The arts, entertainment, and propaganda, 1914-1918*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999, pp. 193-216.
- WALKER, Julian, *Wartime Citations in Ernest Weekley's An Etymological Dictionary of Modern English (1921) and Contemporary Dictionaries*, în vol. Christophe Declercq, Julian Walker (eds.), *Languages and the First World War: Representation and Memory*, Palgrave Macmillan, New York, 2016, pp. 214-236.
- WESENER, Katharina, *Internment in WWI: The Case of Thalerhof*, în vol. Oto Luthar (ed), *The Great War and Memory in Central and South-Eastern Europe*, Brill, Leiden/Boston, 2016, pp. 111-122.

WILCOX, Vanda, *Between Faith and Nation: Italian Jewish Soldiers in the Great War*, în vol. Edward Madigan, Gideon Reuveni (eds.), *The Jewish Experience of the First World War*, Palgrave Macmillan, London, 2019, pp. 183-206.

WINTER, Jay, *Forms of kinship and remembrance in the aftermath of the Great War* în vol. Jay Winter, Emmanuel Sivan (eds.), *War and Remembrance in the Twentieth Century*, Cambridge University Press, Cambridge/New York, 1999, pp. 40-60.

ZAHARIA, Ionela, *Cărțile de rugăciuni pentru soldați-Vademecum spiritual și cultural în timpul Marelui Război*, în „Astra Sabesiensis”, nr. 2/2016, Ed. Argonaut, Cluj Napoca, pp. 95-106.

ZAHARIA, Ionela, *War Propaganda: A Duty to the Nation and the Emperor. ASTRA and the Military Clergy during the Great War*, în vol. Ana Victoria Sima, Teodora-Alexandra Mihalache (eds.), *Persuading minds. Propaganda and Mobilisation in Transylvania during World War I*, Peter Lang, Berlin, 2018, pp. 61-80.

Doctoral dissertations

GOȚIA, Dorin, *ASTRA în anii Primului Război Mondial (1914-1918)*, TEZE, UBB, Cluj Napoca, 1998.

NEGUSTOR, Gheorghe, *Oamenii și moartea în timpul Marelui Război. Sentimente, atitudini și manifestări față de război*, TEZE, UBB, Cluj Napoca, 2013.

ZAHARIA, Ionela, *Clerul militar român din Austro-Ungaria în Marele Război*, TEZE, UBB, Cluj Napoca, 2015.

e-Bibliography

ALLEN, Edward Frank, *Keeping Our Fighters Fit for War and After*, The Century Press, New York, 1918, pp. 85-86 (sursă accesibilă la adresa <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc2.ark:/13960/t6f18vz36&view=1up&seq=9>).

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE, Bibliografia Națională Retrospectivă, Publicațiile Periodice Românești, Tom. II (1907-1918), literele: „B”, p. 51; „C”, pp. 119-120 și p. 167; „E”, p. 228; „F”, pp. 259-260; „I-Î”, p. 330; „L”, p. 360; „N”, p. 439; „P”, p. 466 și p. 487; „Z”, pp. 756-757 (sursă accesibilă la adresa <https://bibliacad.ro/bnr/ppr.php>).

LA BIBLIOTECA DI STORIA MODERNA E CONTEMPORANEA (Bsmc.it), *Periodici della prima guerra mondiale*, pp. 1-2 (sursă accesibilă la adresa <http://www.bsmc.it/pdf/guerra/giornalidipropagandaaustrica.pdf>).

LA BIBLIOTECA DI STORIA MODERNA E CONTEMPORANEA, Digiteca, *Giornali di trincea*, (sursă accesibilă la adresa <http://digiteca.bsmc.it/#>).

BOYD, Betty, Lamb, George, *Letters Home. World War I Letters of Charles Stanley Lamb*, World War I: Above and Beyond the Battlefield. Stories from the Veterans History Project, 2001 (sursă accesibilă la adresa <http://memory.loc.gov/diglib/vhp/story/loc.natlib.afc2001001.01627/pageturner?ID=pm0094001&page=1>).

DORDE'S LETTERS, Serbian Prisoners of War, scrisoarea datată 25.10.1917 (sursă accesibilă la adresa <https://www.secanje.nl/en/results/dorde-vukosavljevic/dordes-letters/>).

HAGBERG, C.T., *Books for Russian Prisoners of War in Germany*, în vol. Theodore Wesley Koch, *Books in Camp, Trench and Hospital*, J.M. Dent&Sons Ltd., London/Toronto, 1917, pp. 43-48 (sursă accesibilă la adresa <https://archive.org/details/booksincamptrenc00koch/page/42/mode/2up>).

HANNA, Martha, *War Letters: Communication between Front and Home Front*, în 1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War, by Ute Daniel, Peter Gatrell, Oliver Janz, Heather Jones, Jennifer Keene, Alan Kramer and Bill Nasson (eds.) Freie Universität Berlin, Berlin, 2014 (sursă accesibilă la adresa https://encyclopedia.1914-1918online.net/article/war_letters_communication_between_front_and_home_front).

HASLAM, Sara, *Trauma and Literary Caregiving 1914-1918: Helen Mary Gaskell and the War Library*, în „Journal of Medical Humanities”, 41/2020, pp. 305-321 (sursă accesibilă la adresa <https://doi.org/10.1007/s10912-018-9513-5>).

HERBERT, A.P., *The Secret Battle*, The Project Gutenberg eBook, 2011, cap. VI, subcapitolul 1, alin. 5 (sursă accesibilă la adresa <http://www.gutenberg.org/files/35164/35164-h/35164-h.htm>).

King, Edmund G.C., “*A Priceless Book to Have Out Here*”: *Soldiers Reading Shakespeare in the First World War*, în (Journal) „Shakespeare”, vol. 10/2014, Issue 3: Shakespeare and the Great War, pp. 230-244 (sursă accesibilă la adresa <https://doi.org/10.1080/17450918.2014.927392>).

KING, Edmund G.C., *E. W. Hornung's Unpublished 'Diary', the YMCA, and the Reading Soldier in the First World War* în *English Literature in Transition, 1880-1920*, 2014, pp. 361-387 (sursă accesibilă la adresa https://www.researchgate.net/publication/265724806_E_W_Hornung's_Unpublished_Diary_the_YMCA_and_the_Reading_Soldier_in_the_First_World_War/link/5be5696aa6fdcc3a8dc8b9a0/download).

KLEINECKE, Albert I., *Letters written from France during World War I*, World War I: Above and Beyond the Battlefield. Stories from the Veterans History Project, 2001 (sursă accesibilă la adresa <http://memory.loc.gov/diglib/vhp/story/loc.natlib.afc2001001.11256/pageturner?ID=pm0001001&page=1&submit.x=13&submit.y=9>).

KOCH, Theodore Wesley, *Books in Camp, Trench and Hospital*, J.M. Dent&Sons Ltd., London/Toronto, 1917 (sursă accesibilă la adresa <https://archive.org/details/booksincamptrenc00koch/mode/2up>).

KOCH, Theodore Wesley, *Books in the War. The Romance of Library War Service*, Houghton Mifflin Company, The Riverside Press, Cambridge, 1919 (sursă accesibilă la adresa <https://archive.org/details/booksinwarroman00kochgoog/page/n8/mode/2up>).

KOCH, Theodore Wesley, *War Libraries and Allied Studies*, G. E. Stechert & co., New York, 1918 (sursă accesibilă la adresa: <https://archive.org/details/57830700R.nlm.nih.gov/page/n7/mode/2up>).

LAZĂR, Ioachim, *Voluntari hunedoreni în războiul pentru întregirea României*, Biblioteca Județeană „Ovid Densusșianu”, Deva, 2016 (sursă accesibilă la adresa http://www.bibliotecadeva.eu/repere/b/biblio/voluntari/voluntari/voluntari_hd.html#p=1).

POVESTEA LUI ION GUȚIA - 4 ani de război, Europeana.eu, stories, item 95 (sursă accesibilă la adresa <https://transcribathon.com/en/documents/id-6169/item-122032/>).

PROCTOR, Tammy M., *The Everyday as Involved in War*, în 1914-1918-online. International Encyclopedia of the First World War, by Ute Daniel, Peter Gatrell, Oliver Janz, Heather Jones, Jennifer Keene, Alan Kramer and Bill Nasson (eds.) Freie Universität Berlin, Berlin, 2014 (sursă accesibilă la adresa https://encyclopedia.1914-1918-online.net/article/the_everyday_as_involved_in_war).

SIMUȚ, Ion, *Sextil Pușcariu. Lumile culturale ale memorialisticii*, pp. 297-312 (sursă accesibilă la adresa <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A13546/pdf>).

SUTCLIFFE, Marcella P., *Reading at the front: books and soldiers in the First World War*, în „Paedagogica Historica”, 2016, p. 4 (sursă accesibilă la adresa <http://dx.doi.org/10.1080/00309230.2015.1133671>).

STEUER, Kenneth, *Pursuit of an 'Unparalleled Opportunity'. The American YMCA and Prisoner of War Diplomacy among the Central Power Nations during World War I, 1914-1923*, (Gutenberg-e Series.), Columbia University Press, New York, 2009 (sursă accesibilă la adresa <http://www.gutenberg-e.org/steuer/steuer.intro.html>).

SMIALKOWSKA, Monika, *Mobilizing Shakespeare during the Great War*, în (Journal „Shakespeare”, vol. 10/2014, Issue 3: Shakespeare and the Great War, pp. 225-229 (sursă accesibilă la adresa <https://doi.org/10.1080/17450918.2014.927391>).

WALKIEWICZ, Tomasz, *Polish military formations of the First World War in documents preserved at the State Archive in Łódź*, în Elżbieta Katarzyna Dzikowska, Agata G. Handley, Piotr Zawilski (eds.), *Beyond the Trenches-The Social and Cultural Impact of the Great War*, second edition, Peter Lang, Frankfurt am Main/Bern/Bruxelles/New York/Oxford/Warshaw/Wien, 2017, pp. 21-47 (sursă accesibilă la adresa <https://www.peterlang.com/view/title/61561>).

WARDWELL OTTEN, Marjorie, *On the Wings of Time: An Aviator's Story*, World War I: Above and Beyond the Battlefield. Stories from the Veterans History Project, 2006 (sursă accesibilă la adresa <http://memory.loc.gov/diglib/vhp-stories/loc.natlib.afc2001001.04631/pageturner?ID=pm0002001&page=1>).